

מסורת הש"ס

א) ַלְּיָד וּבִמָּה בְּמִשְׁנַתוֹ עַיִן מוֹסֵי עֵירוּבִין פֶּסֶּ: דִּיָּה הִי"ג וּמוֹסֵי חוֹלִין פֶּסֶּ: דִּיָּה רִבְנָן וּמוֹסֵי גִטּוֹין ז': דִּיָּה אִמֵּר רִי"ו וְחוֹסְפֹתָ שְׁבוּעוֹת מַחַּ. סִּדְרָה נִשְׁבָּעוּ, 3) וְעֵירוּבִין פֶּסֶּ, 4) וְלַעֲלִי וּמַעֲשֵׂי ד': וְשִׁנְיָן, ד) וְחוֹסְפֹתָ פִּי"ה עֵירוּבִין שֶׁשׁ "ע"ש, 5) עֵירוּבִין פֶּסֶּ. חֲגִיגָה י. מִיר לָהּ. וְדָף סָב. מְדַרְשֵׁי יוֹ: כֹּה, 1) לַעֲלִי ט: וְשִׁי"ק, 2) וְלִשְׁמִיחָ כָּךְ גִּרְסַת הַכִּי"מ בִּפְיֹו מֵהֶל' ת"ת דִּין יד אֵלֶּה שֶׁ' הַרְבֵּצִים אִזֹּת יט טַעַם שִׁילָה טְרִיפָה מַתַּחַת ידו ע"ש וְדַע שֶׁכֵּן אִזְחַת מַי צִדָּר אִלְפֶּס שְׁמִיחָה רַב נַחֲמָן וְעֵבְרִי וְהֵטָה בִּהְרָא"ש סִי ט אִזְחַת שְׁמַע רִי"ו וְכו' וְטַעַם הַדְּפוּס שֶׁכֵּן וְיָלֵךְ שְׁמִיחָה רִי"ו וְעֵבְרִי, 8) וְיָלֵךְ חוֹלִין קִמָּא: 9) וְיָלֵךְ בִּנְעִי, 1) סִי"ה מַכֵּל מַקִּיּוֹ,

תורה אור השלם

- לא תשא שמע שוא אל תשת דרך עם רשע להיות עד בקום:

שמות כ א

גליון הש"ס

גמ' וצריכא וכו' התם הוא דלא גמר ובפני' ליי"ז י"ל דקח מ"ל כרמצי"ח דלעיל דלומתי דרי"י לחלוק וק"ל לתקן דפסולין משום דהא אסמכתא ולא גמר דמאי אכל קשה לי מניל להגמרא לומר כן דק"ל ולא כריב"ז ורי"י דק"ל אימתי לפרש הא י"ל להריכותא כדפסוק על הכשר דבמתינן קמי דעסקים בישונו של עולם כשר דאסמכתא קמי וזהו אי תמי משחק בקוביא ס"ד דזהו לא הוי אסמכתא דלאן צידו כלל וגמר ומקני אכל מפריחי יונים דלמר בנפקא קיס ל' בנפשא רהוי אסמכתא. אחר זה ראיתי בתי' הר"ן דכתב דמס"ה אולא סיוני' וגו' דכמי בר תמא משום דלאך מ"ד דמפריחי יונס ודאי קאי לרמב"ם דאי סבירא ליה כר"ש משום דלאן עוסקין בישונו של עולם הייט משחק בקוביא ותמתי לי"ל אכל לעניד קשה כני"ל דהא מ"מ להריכותא זכה גופא דעסקים בישונו של עולם דכשר ולא מפסיל משום אסמכתא:

לעני רש"י

אשתליוין [אישטליוין]. עין פתיין.

מוסף רש"י

לעולם אין אחד מהן גזיר. שנים שחיי יושבין ונה אחד לפניהם ואמר אחד הריני מני שזו הכה אכלט מיר הוא, ותבוי אחר היינו מיר שאני מיר, ולבסוף נמלא כאחד מהן, אין אחד מהן מיר, לפי שלא יתנה מירות להיות מיר תכליה ובספק אלא בהפלאה ודיות מפורשת (תנינא). ובניין עורובין צפ. ונדרים יט) דלא סמכא דעתייהו ממש לשם מירות אלא גלו מירות כזה

שנא כנגדו ולא היה פיו ולבו שין להכי אין אחד מהם מיר (נדרים כא.). אדם קרוב אצל עצמו, פיר, דלמס קרוב אצל עצמו הלך אין אדם יכול לשום עצמו רשע, כלומר על עדות עצמו אינו נעשה רשע, שהרי מורה פסלה קרוב לעדות (רעיל טז.). ואין אדם משיג את עדותו עדות אצל עצמו ליעשות רשע, והא דקיי"ל הודאת פיו כמאה עדים דמי, הני מילי למנומא, אכל לקנאם ולעונש מלקות ולפסול לא (בבכות כה.).

אימתי ובמה

גברא אגברא. דרבי יהושע בן לוי ארמי צר חמא רמי צר חמא סבר אימתי דרבי יהודה לחלוק צא: **ההיא דרבי יהודה היא משום רבי טרפון**. לעולם אימתי לפרש הוא ורצנן דממתינן לא פליגי

עליה וממתינא דקמני צין שיש לו כו' דמשמע טעמא משום אסמכתא ר' יהודה גופיה אמרה משמיה דרבי טרפון ופליג אדרצנן דממתינן דטעמייהו משום יישוב ובממתינן ר' יהודה מילתייהו דרצנן קא מפרש: **אין אחד מהן נויר**. שנים יושבין ואחד עובר זה אומר פלוני העובר מיר הוא זה אומר אינו מיר ואמר אחד הריני מיר אם כמותו הוא אם כמותו הוא שאינו מיר ושניהם מתכווין למירות ומנא כלחד מהם ואמר רבי טרפון אין אחד מהן מיר שעל הספק אמר דרבינו תחילה ואין זו הפלאה דכי יפליא איש (ויקרא כז)

יפרש משמע. אלמא לר' טרפון דכי תלי תנאה במידי דלאו צדיה ולא ידע לה אפילו הכי הויה אסמכתא ולא אמרינן מספיקא גמר ואקני: **לוא בריצים פסול לעדות**. דקיי"ל (צ"מ דף עה:) המלוה והלוה עוצרין בלא תעשה וכיון דחימוד ממון מעצירו על דת הוה ליי' כרשע דחמס דעובר נמי על לא תעשה מפני חימוד ממון: **מלוא הכאה בריצים**. ומשמע אחרוייהו: **צר ביניפוס אוויף**. הלוי: והוא ליה. האי סהדא רשע דהא אודי דלווה בריצים: **רצא לטעמיה**. צפ"ק דלין אדם משים עצמו כו' אינו יכול לפסול עצמו על פיו דהא אין קרוב מעיד לא לזכות ולא לחובה ואדם קרוב אצל עצמו: **רבי מוניה וטופריה**. הגדיל שערו וציפורניו לנוול עצמו לעשות תשובה: **שאין מכירין אוסו**. דתשובה דהתם לאו איערומי הוא: **ויחזיר אצידה**. אם ימלא אצידת חצירו דכיון דמחזיר אצידה הוא ודאי דהר ביה ממחמת ממון: **אם סקדמיה יונך ליון**. ליוני אתן לך כן וכן: **ארא**. אשתליוין מלומד להציג יונים ממקומן לצית בעלים על כרחן ויש בהן גזל: **מפני דרכי שלום צעלמא**. דמניא (חולין דף קג:) יוני שובן ויוני עלייה יש בהן גזל מפני דרכי שלום ולא גזל גמור דלא זכה בהן בעל השוכך דממילא

קאתו ורבו להתם ובגמרא דהשואל **בדעת עצמו**. דהויה אסמכתא והדר תנא דתולה בדעת יונו:

קיס

מידי דהתם ודאי הויה אסמכתא משום שזה סומך עליו משום דהוי דצר שצידו שמואלץ יין למכור ונראה כאסמכתא קצת אע"ג דלא גזים דשמא לא ירכו אחרים למכור לו והלכך אע"ג דלא גזים כיון דלאו צידו הוא לגמרי לא גמר ומקני לחצריה אכל הכא גבי משחק בקוביא דלאו צידו הוא כלל אע"ג דגזים בתנאי שחוק שלו מ"מ גמר ומקני דכיון שהוא יודע שאין צידו להרויח וידוע הוא שאחד מהם ירויח ודאי לא נתכוון להסמיך חצירו על דבר שאינו אלא גמר ומקנה לכך כי האי גוונא ודאי לאו אסמכתא היא אכל הא דשלם אלאס זוחי דגזים וגם צידו להשלים תנאו יש לנו לומר דנתכוון להסמיך ולהטעות חצירו הויה אסמכתא משום דגחמא קאמר ולא גמר ומקנה ומסתברא דלהכי גזים שהוא סבור ודאי שיעצדנה ועוד שצידו הוא י ומשום הכי פסק דמשחק בקוביא כשר לעדות דפסקין כר' יהודה לקמן דכיון שיש לו אומנות שלא הוא כשר והא דפסקין דמשחק בקוביא קני דווקא כשמעות שניהם על פי הדף לפי שהדף והמקום קניו לאותו שירויח כדי לקנות המעות אשר עליו אכל המשחקים בלמנה אפילו הקנו לא מהני אם לא הקנו בצ"ד חשוב כדאי' בנדרים (דף מו.):

ההיא ר' יהודה משיום ר' טרפון. דלמר לא נתנה מירות אלא להפלאה פ"ה אלמא כיון דמספקא ליה אי הוי מיר אי לא אסמכתא קצת דמתיב לא משעביד נפשיה הכא גמני מספיקא לא גמר ומקני והקשה הריצ"ן מאי מדמה קנין למירות שאני מירות דגלי קרא דכתיב

כי יפליא וי"ל דמ"מ נילף מיניה צעלמא ור"י פיי' דמ"מ מייטי שפיר ואין להקשות שאני הכא דגלי קרא משום דהא לא מפרש בקרא מאי היא הפלאה אלא גלי לן קרא דבעינן הפלאה ולא ידעינן מה היא הפלאה אלא מימי מה היא הפלאה והיינו דקאמר ההיא רבי יהודה היא דלמר משום רבי טרפון דכיון דלא חשיב ליה הפלאה א"כ ש"מ דעל כרחיך הוא דלמר לעיל צבי האי גוונא אסמכתא היא דאי לאו אסמכתא היא מילתא דלא ידע אם כן הויה גמני הך הפלאה אע"ג דלא ידע ומדקאמר ר' יהודה לעולם אין אחד מהם מיר וכו' מכלל דלא הוי הפלאה כי האי גוונא אם כן ש"מ לעיל דהוי אסמכתא כי האי גוונא וקרא דכי יפליא אינעריך משום דידות מירות כמירות הלכך אי לאו קרא דכי יפליא הייתי מרבה גם זו לידות מירות דלא גרע מהם ומשום הכי אינעריך כי יפליא לומר דלא חשיב כידות:

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כה.

דלמר התם האי מאן דמקבל זוחי מחצריה למוצין ליה חמרא ופשע ולא זצין משלם כדלזיל אפרותא דזולשפוט וקאמר התם דאסמכתא היא כו' עד דמקשה הש"ס מאי שנא מאס אוציר ולא אעביד אשלם צמיטצא ומשני התם גבי אם אוציר ולא אעביד אשלם צמיטצא משום דהוי צידו לא הויה אסמכתא אלמא דלא הויה צידו הוי טפי אסמכתא ממה שהוא צידו על כן נראה לר"ת לפרש הכי כל כי האי גוונא לאו אסמכתא היא דלא הויה אסמכתא אלא היכא שאין יכול להרויח כגון משלים שטרו וכו' דגט פשוט (צ"צ דף קסח). אכל הכא לא הויה אסמכתא משום דכיון דשנים הס כל אחד ואחד מקני לחצריה מנו דאי מרווח צעי איזו למקני צהדיא הנאה גמר ומקני לחצריה ולפי זה כל שידוכין לא הויה אסמכתא משום דכל חד וחד צעי למקני גמר נמי ומקני ומיזו קשה על פיי' ר"ת שהרי

בפרק הזהב (צ"מ דף מח: ושם) אמרינן הנותן עירבון לחצירו ואמר לו אם אני חוזר צי עירבוני מחול לך והלא אומר אם אני חוזר צי אכפול לך ערבוך נתקיימו התנאים דצרי רבי יוסי ומסקין התם לבסוף אליבא דר' יהודה דהויה אסמכתא ולא קניא אלמא אפי' צנייט חשיב אסמכתא ולא אמרינן מגו יי' דאי צעי קנין העירבון אם חצירו חוזר צו מקנה נמי כנגד העירבון לחצירו כשהוא חוזר צו ועוד משמע לקמן גבי לריכותות דמפריחי יונים דהיכא שהוא סבור צידו להרויח הויה אסמכתא צעלמא טפי כדפירש רש"י על כן נראה לר"י עיקר כפידוש רש"י ואי קשיא לו מההיא דליזחור נשך כדפירש לעיל תריץ הכי שאני התם דודאי דצר שהוא צידו ממש לגמרי כגון אם אוציר ולא איעביד אשלם צמיטצא דהתם צידו לעשות ולא גזים נמי סקוצר הוא שך הפסיד חצירו אם לא ישלים תנאו כמו אר' ישלם צמיטצא וצהדיא ודאי גמר ומקני ולא חשיב אסמכתא ואומר צלצו עלי לשלם ודאי מן הדין מה שצדי לעשות ולא עשימי אכל היכא דגזים אע"ג דהוי צידו ממש לגמרי כגון אם אוציר ולא איעביד אשלם אלפא זוחי מכל מקום כיון דגזים ודאי הוי חומא דמתנה לשלם אלקך זה צביצל קרקע אחת ודאי חשיב אסמכתא ומיזו קשה דהכא משמע דצבר דלא הוי צידו לאו אסמכתא הוא כגון משחק בקוביא דהכא אע"ג דהתם דחמרא דזולשפוט דחשבין אסמכתא מהאי טעמא ומכ"מ לא קשיא דלא גמרינן אלא לפרש דברי חכמים ומדריגין ולא פליגי והאמר רב כסדא חולקין עליו בחצירו על ר' יהודה ואמרין גברא אנבארי קא רמית כלומר מדברי רב חסדא דתדה דברי ר' יהושע ושקלו וטרו בה ומקשו ואימתי לפרש הוא וההגן אלו הן הפסולין המשחק בקוביא. א"ר יהודה אימתי בזמן שאין לו אומנות אלא היא אבל יש לו אומנות שלא היא א) פסול דמתי' ההיא ר' יהודה שאמר משום ר' טרפון היא דתנן ר' יהודה אומר משום ר' טרפון אין אחד מהן נויר שלא נתנה מירות אלא להפלאה. ומסקין לה לשמעתא הכי אלמא כיון דמספקא ליה אי נויר הוא (והוא) [וא] לאו נויר הוא לא משביד נפשיה הכא גמני כיון דלא ידע אי קני אי לא קני לא גמר ומקני זוחי סבדא דר' טרפון היא ושנה ר' יהודה דבריו בברי"י בלשון חכמים וברייתא כולה ר' יהודה. והמלה ברבית פסול לעדות תרגמה רבא מלוה הבאה לו ברבית ואפי' לזה עובר עליה ופסול לעדות: בר ביניתוס אסרדיו עליה חזי אמר קמאי דרדי

א) [מלן חסר דגברי רביט ופ"ל שלא היה ה"ו] כשר ומני עלה צמיתא וחכאי בין שאין לו אומנות אלא הוה וכן שיש לו אומנות שלא היה הוי זה פסול - מעירובין פ"ב:

א) [מלן חסר דגברי רביט ופ"ל שלא היה ה"ו] כשר ומני עלה צמיתא וחכאי בין שאין לו אומנות אלא הוה וכן שיש לו אומנות שלא היה הוי זה פסול - מעירובין פ"ב:

עין משפט

גר מצוה

יז א מיי' פ"י מהלכות עדות הלכה ד סמג לאזין ריב טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף י':

יח ב ב ג מיי' שס פ"יג הלכה ב סמג שס טוש"ע שס סעיף כה: יט ד מיי' שס הלכה ט טוש"ע שס סעיף לד וטוש"ע י"ד סי' קיט סעי' טו וסעי' יח בנא"ה: כ ה מיי' שס פ"י ה' ד סמג שס טוש"ע שס סעיף טז ועיין פ"ב:

רבינו חננאל

אימתי ובמה אינו אלא לפרש דברי חכמים כר' ושניין גברא אנבארי קרמית כלומר מדברי ר' יהושע ור' יוחנן אתה יהושע על רמי בר חמא הני סברי דאימתי לפרש ורמי סבר אימתי נמי לחלוק הוא והתניא בהדיא דר' דתניא ר' יהודה חולק על החכמים שיש להן אומנות אחת הרי אלו כשרין. חזרו בהן הרי אלו כשרין וחכ"א בין שאין להן אומנות אלא היא ובין שיש להן אומנות שילא היא פסולין ושנינו ההיא דקתני וחכ"א אינן החכמים השוניין במשנתנו אלא ר' טרפון היא. ור' יהודה הוא ששונה אותו בלשון חכמים לפי שהוא אית ליה האי סבדא דתניא ר' יהודה אומר משום ר' טרפון אין אחד מהן נויר לפי שלא נתנה מירות אלא להפלאה אבל ר' יהודה דמתני' מפרש דברי חכמים הוא וגרסינן בעירובין סוף פרק חלקן שבין ב' חצרות אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה דאמר ב"א בעירובי תחומין כר' ואקשינן עליה הלכתא מכלל דפליגי והאמר ריב"ז כל מקום שאמר ר' יהודה אימתי ובמה אינו אלא לפרש דברי חכמים ומדריגין ולא פליגי והאמר רב כסדא חולקין עליו בחצירו על ר' יהודה ואמרין גברא אנבארי קא רמית כלומר מדברי רב חסדא דתדה דברי ר' יהושע ושקלו וטרו בה ומקשו ואימתי לפרש הוא וההגן אלו הן הפסולין המשחק בקוביא. א"ר יהודה אימתי בזמן שאין לו אומנות אלא היא אבל יש לו אומנות שלא היא א) פסול דמתי' ההיא ר' יהודה שאמר משום ר' טרפון היא דתנן ר' יהודה אומר משום ר' טרפון אין אחד מהן נויר שלא נתנה מירות אלא להפלאה. ומסקין לה לשמעתא הכי אלמא כיון דמספקא ליה אי נויר הוא (והוא) [וא] לאו נויר הוא לא משביד נפשיה הכא גמני כיון דלא ידע אי קני אי לא קני לא גמר ומקני זוחי סבדא דר' טרפון היא ושנה ר' יהודה דבריו בברי"י בלשון חכמים וברייתא כולה ר' יהודה. והמלה ברבית פסול לעדות תרגמה רבא מלוה הבאה לו ברבית ואפי' לזה עובר עליה ופסול לעדות: בר ביניתוס אסרדיו עליה חזי אמר קמאי דרדי

א) [מלן חסר דגברי רביט ופ"ל שלא היה ה"ו] כשר ומני עלה צמיתא וחכאי בין שאין לו אומנות אלא הוה וכן שיש לו אומנות שלא היה הוי זה פסול - מעירובין פ"ב:

כה:

עין משפט
נר מצוה

בא א מיי פיי מהל'
עדות הלי' ד סמג
לאזין ריד טוש"ע ח"מ סי'
לז סעיף נו:

בב ב מיי שם פיי'ב ה'ו
סמג שם טוש"ע ח"מ
סי' לז סעי' ג:

בג ג מיי שם ה'י ה'
טוש"ע שם סעיף כט:

בד ד מיי' שם פיי' ה'י' ד'
סמג שם טוש"ע שם
סעי' נו:

בה ה מיי' שם פיי"ב הלכה
ז סמג שם טוש"ע שם
סעיף לא:

בו ו ז מיי' שם ה'י' ח
טוש"ע שם סעיף לב:

בז ח מיי' פ"א מהל'
מאכלות אסורות ה'י'

ח סמג עשין סב טוש"ע י"ד
סי' פ סעיף ג:

בח ט י ב ל מיי פיי

מהל' עדות ה'י' ד'

סמג לאזין ריד טוש"ע ח"מ
סי' לז סעיף יג:

בבמ נ מ ש מיי' שם טוש"ע

ל ע מיי' שם הלכה ד:

פ (טוש"ע ח"מ סי' ג סעי'
ל):

לא צ מיי' שם וסמג שם
טוש"ע ח"מ סי' לז
סעיף יג:

לב ק מיי' שם טוש"ע שם
סעיף ד:

תורה אור השלם
י. לך עפ"י בא בחדק"י
וסגר דלתך בעדך חבי
כמעט רגע עד יעבר
ינעם:
ישעיהו כו כ

רבינו חננאל

אדוף ברבית וחד אשודי
לדידי אוסף ברבית
פסליה רבא לבר בינוהו.
ואקשינן הוא רבא הוא
דאמר לווה ברבית פסול
לעדות ואין פסליה רבא
לבר בינוהו על פי עד
אחד פסול רשע והותרה
אמרה אל תשת רשע עד
ושינן הני מילי במשהדי
עליה סודי דלויה ברבית
אבל בהודאתו הוא כי
לוה ברבית לא וזהו
שאמר רבא לטעימה דאמר
אדם קרוב אצל עצמו
ואין אדם משים עצמו
רשע וכבר פירשנוהו
בפ"א.
ההוא טבחה ודניק
טרפתא ומתויה דיהי
פסליה רב כחנן ועבריה
אזל רבי מויה וטופריה
סבר לאכשוריה כלומר
חזר בתשובה א"ל רבא
דלמא איערומי מערים אין
לו תקנה אלא פי שלך
לקמס שאין מכירין אותו
ויחזיר אברה אל שיוציא
טרפה מתחת ידו בדרך
חשוב משלו אי עבדי
כי האי גונא מכשירין
אותו:
ומפריחי' יונים
הכא תרגימו אין תקדימה
יונן ליוני' פי' מתנין
ביניהם כל מי שתקדים
יונתי ליונת חבירו יטול
מתכירו כך וכן ומפריחין
אותן שניהן בבת אחת
ומנקשין אחריהן והקדים
נוטל בעליו מתכירו מה
שהיה ביניהן ר' חמא
בר הושעיא אמר ארוא
פי' ארז קושרין חז"ל
ארוך בעוף ומפריחין אותו
בגג ומצפצפין ומתקבצין
סביבותיו עפות של בני
אדם מן שובכין אחריה
וביון שמתקבצין פושט

רשת ונטולן וזהו בששא ח).
והכא תרגימו אמר כי האי גונא לאו גולן
הוא מפני דרכי שלום הוא ומאן דאמר
אם תקדימה יונך ליון היינו משחק בקוביא
אין הכי נמי מיהו משחק בקוביא
הוא תולה בדעת עצמו וסבר קים
ליה בנפשאי דאנא ידענא לשחק בקוביא
טפי מניה לפיכך לא גמר ומקי'
אבל תולה בדעת יונתו אימר גמר ומקי'
כו' ומותבינן על מאן דאמר ארז מהא
דתניא מפריחי' יונים אלו שממרין את
היונים ולא יונים בלבד אמרו אלא
בהמה חיה ועוף בשלמא למאן דאמר
אם תקדימה יונך ליון היינו דמשכחת
לה אפילו בהמה. אלא למאן דאמר ארז
בהמה בת ארז היא ושינן אין בשור
הבר כלומר כי הוא גועה במדברות
וכשיגעה מתקבצין אצלו וכמאן דאמר

^{[א] ע"י ערוך ערך ארז' א' מ"ש בשם רש"י דהיי גאון}

א' נמי מפני דרכי שְׁלוֹם.
תימה למ"ד מפריחי יונים ארז א"כ
מעיקרא נמי פסולים מפני דרכי שלום וי"ל דהא דלמרי' מפני
דרכי שלום קאי אלישנא דתקדימה יונך ליון:

מעיקרא סבור דמי קיהיב.
וא"ת וליפסול מדאורייתא דקא

עבר אלאו דלא תחמוד

וי"ל דלא תחמוד משמע דלא יהיב

דמי וכי יהיב דמי ליכא לאו דחמוד

כלל וא"ת והא אמרינן צפ"ק דצבא

מניעא (דף ה:)
לא תחמוד בלא דמי

משמע לכו משמע לאינשי דווקא הוא

דמשממע כך אצל הס טועים דלא

תחמוד הוו אפי' דזיהיב דמי וי"ל

דמשמע להו דקאמר ר"ל נמי דכן

הוא האמת ועי"ל דהכא הכי קאמר

דמי קא יהיב והיו מפייסים אותם עד

שיאמרו רואה אני אס כן לא עברי

אלאו דלא תחמוד כיון דחזו דשקלי

בעל גזירה וא"ת והא מתניתין אס

יתפייסו פסלינהו:

מגדל'י איתמר.
פי' צהמה דקה

אסור לגדל אפי' צבית

משום ישוב ארץ ישראל דילמא אתי

לרעותן צשדות וצהמה גסה מותר

לגדל צבית ולא גזרו זה חכמים משום

לנריך לחרישה ואין יכולין לעמוד

צבאי גזירה וא"ת והא מתניתין היא

צמרובה (צ"ק דף עט: ושם) אין מגדלין

צהמה דקה צארץ ישראל משמע

דווקא דקה אצל גסה מגדלין וי"ל

דאי מההיא הוה אמינא ה"ה גסה

ודקה דנקט לאשמועינן מידוש דסיפא

דאפי' דקה אינו אסור אלא צארץ

ישראל דווקא אצל לא צסוריא דציבוס

יחיד לא הוי כיבוש קמ"ל:

סתם גבאי כשר.
פ"ה והא דהוסיפו

הגבאין והמוכסין דחזו

דשקלי יתירתא וקא אתי לאשמועינן

דלע"ג שהחזיר הגבאי והמוכס פסול

דלא דמי לשאר גולנים שהחזירו

דכשרים דהאי לא ידע למאן נהדר

ועוד כיון דעדיין הס עוסקין בצבאות

ובתכס חשודים לחזור לקלקולס:

משערו

דקא שקלי פסליניהו רבנן

האקראי בעלמא הוא כיון דחזו דקא חטפי

עליהן להרועים מהגבאין והמוכסין רועים

הוא כיון דחזו דקא מכווני ושרו לכתחילה

גזרו בהו רבנן: הגבאין והמוכסין:

מעיקרא סבור מאי דקיין להו קא שקלי כיון דחזו דקא

ייתירא פסליניהו אמר רבא

רועה שאמרו אחד רועה בהמה דקה

וואחד רועה בהמה גסה ומי אמר רבא הכי והאמר רבא רועה בהמה דקה בא"י פסולין

בחוצה לארץ כשרין רועה בהמה גסה אפילו בא"י כשרין ההוא

יבמגדלים איתמר ה"נ מסתברא מדקתני

נאמנין עלי שלשה רועי בקר מאי לאו לעדות

לא לדינא דיקא נמי דקתני שלשה רועי בקר ואי לעדות שלשה למה לי

ואלא מאי לדינא מאי איריא שלשה רועי בקר

כ"ל בי תלתא דלא גמרי דינא נמי

הכי קאמר אפילו הני דלא שכיחי ביישוב א"ר

יהודה יסתם רועה פסול יסתם

גבאי כשר יאבוח דר' זירא עבד גביותא תליסר שנין

כי הוה אתי ריש נהרא למתא כי הוה חזי רבנן א"ל

ילך עמי בא בחדריך כי הוה חזי אינשי דמתא

אמר ריש נהרא אתא למתא והאידינא נכים

אבא לפום ברא וברא לפום אבא

וביגנוזו

צחוך צאפר של ישוב אפי' צהמה גסה פסול שנכנסת צשדה של אחרים:
ה"נ מסתברא.
דרועה צהמה גסה פסול: נאמנין עלי שלשה רועי צקר.

מכלל דאי לא קצלינהו עליה לא מהימני: לא לדינא.
לדינא מודינא דפסולין משום דלא גמירי דינא:
דלא שכיחי צישור.
ולא ראו ולא שמעו

עסקי דין צין אדם לחצירו אי קצלינהו עליה לא מני
למהיכר: ספס רועה.
דלכתי לא חזינן דעיליו צהמותו צשדות אחרות: ספס גבאי צשכ.

עד דשמענין ציה דשקלי יתירתא: כי הוה חזי.
אבוח דר' זירא: רצנן.
מיושצי העיר: אחר לך עמי צא צחדריך.
דלא נחוצנא

כך ריש נהרא שהוא שר העיר ורואה שרצים יושצי העיר ושואל ממון הרצה לכל שנה והוא היה מיקל עליהם המס ומדחה את שר העיר לאמר

שיושצי מועטין ואין ממני לגבות: נכים אצא לפוס צרא.
ישחוט את האצ לפני הכן.
כלומר יגבה מהן ממון: י מייגנוזו.
מתחצבין:

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

קיס לי בנפשאי.
ולא היתה ספיקא צידו וטעות הוא וכי אתני

אדעתא דהוא נלח אתני ולא גמר ואקני אצל תולה צדעת יונו ספיקא

הוא צידו אי נלח ואפ"ה אתני מספיקא הלכך גמר ומקני: צנקשא

תליא מילסא.
שיש לו דפין של עץ מנקשין
זו לזו והיונה שומעת קולן

ומכרת שצבלה מזרחה וממהרת לעוף:

ה"ג אנא ידענא צנקשא טפי: נקשא.

הכאה זו על זו: ספספין.
צברי עזים

והן מרלי"ש צלע"ז: אפילו קליפי

אגוזים. שאין עשויין לכך ואקראי

צעלמא הוא: דאפילו נלכרי.

שיסתמח שם ריבית מפיסה דמו ודאי

לא הדרי לקלוליהו: שממרים אס

היונים. מרגיזים אותן זה על זה

להלחם: אפילו צהמה וחיס.
דלאו

מילתא דשיכחא הוא: פגמין.
אלו

דפין שמוזרים צהן: אפילו צמדצב.

דלא שכיחי יונים דישור.
והאי פירושא

ללישנא דארלא נקטי ליה ולא מגופא

דצרייתא היא. וללישנא דאי תקדמה

יונך ליון איכא לפרוש
(ה) חזרה גמורה

דהא אפילו צחנס נמי לא עבדו

כדפרישית' גצי קוציא: ויבדלו.
שלא

ישאו וימנו צפירותינן ויפקרו גנותינן

לעניס: לא חזרם דצרים.
לומר לא

נוסיף עוד אלא חזרה הנכרת שיפזרו

פירות שציעית צצגנותינן לעניס:

היינו דמשכחם לה צהמה.
דאפשר

שמלמדה לרוך כשתשמע קולו: צס

הכי היא.
שצציא צהמות הצכ לצייתה

עמה והלא יידפוה החיות: שור הצב.

דומה לחיה ואס מגדלו צביתו הולך

למדצרות ומטעה החיות לצא אחריו

ויש צהן גול מפני דרכי שלום שצציא

אותן הו צדיצקין. והא דקרי ליה

צהמה כמאן דאמר מין צהמה הוא

ופלוגתיהו לענין התרת חלצו וכיסוי

הדס: חמסן יהיב דמי אלא שאין

לרין הצעלים למכור: דחורי' הוא.

אל תשת רשע עדס.
וצמסכת גיטין

(דף נט:)
תנן מליאת חרש שוטה וקטן

יש צהן גול מפני דרכי שלום שלא

יתקוטע אציו או קריווי: סוף סוף

ממונא שקלי.
ועברי אמתקנתא דרצנן

מחמת חימוד ממון: פסלינהו.

דחשידי למשקל אגרא ואסודי שקרא:

כיון דחזו דחטפי.
ושקלי כלומר דאפי'

דמי קא יהיב אתי לידי גולנות כלומר

שהיה קשה לצעלים למכור וצעל כרתן

חוטפין וזרקין חמעות המעות

גבאין. מוורין שהעמידן המלך' לגבות

מס ומנת המלך וככגא ווארנונא

מישראל צצריהס: אקראי צעלמא.

מה שהצהמה נכנסת לשדות של אחרים

ורועה אקראי הוא ואין הרועה

מתכוין לכך: יסירסא. יומר מן

הקצצה: צארץ ישראל.
חמירי טפי

משום ישור ארץ ישראל: פסולין

איסמר. שסגדלין אותם צבתהס

ואפי' הכי צארץ ישראל פסולין מגדלי

צהמה דקה דעציזא דמשמטא ורהטא

למוך השדות אצל גסה לא משממטא

ואפשר לטוערה אצל רועה שמרען

צקר. דרועה צהמה גסה פסול: נאמנין עלי שלשה רועי צקר.

שמעו עסקי דין צין אדם לחצירו אי קצלינהו עליה לא מהימני:

עד דשמענין ציה דשקלי יתירתא: כי הוה חזי.
אבוח דר' זירא: רצנן.
מיושצי העיר: אחר לך עמי צא צחדריך.
דלא נחוצנא

כך ריש נהרא שהוא שר העיר ורואה שרצים יושצי העיר ושואל ממון הרצה לכל שנה והוא היה מיקל עליהם המס ומדחה את שר העיר לאמר

שיושצי מועטין ואין ממני לגבות: נכים אצא לפוס צרא.
ישחוט את האצ לפני הכן.
כלומר יגבה מהן ממון: י מייגנוזו.
מתחצבין:

אוספין

מאתים זוז מפירות שביעית וחרי הן במתנה לעניים.
תנא הוסיפו בהן הגולנין מציאת חרש וקטן אצ"פ שהן מפני דרכי שלום כיון דסוף סוף ממונא שקלי מינייהו פסליניהו רבנן אבל גולן גמור מדאורייתא הוא פסול.
והחמסנין נמי אצ"פ דיהיבי דמי כיון דחזו רבנן דחטפי ושקלי מינייהו בעל כרחן פסליניהו רבנן.
והרועים כיון דחזו להו דשקלי מן הרועים

שבשדות באו אדם ושרד קמי בהמתיהו פסליניהו רבנן והני מילי רועה בהמה ודירהו אבל רועה בהמה דעלמא לא חזקה אין

אדם חוטא ולא לו כך מפורש בתחלת שנים אוחזין בטלית והגבאין והמוכסין כיון דחזו להו דשקלי יתירא ממאי דקיין

להו פסליניהו רבנן.
אמר גאון צצ"ל הני מוכסין לאו משום דשקלי טפי ממאי דקיין להו פסליניהו רבנן דאי הכי היינו

מסורת הש"ס

(א) [תוספ' פ"ה ע"ש],
(ב) ג"ח לנדרים, (ג) [פי' מלשון מורה כלומר ממלחין
אותו לפרות להקדים ליונים
אחרים. ערוך ערך מר ד, (ד) חולין פ. כלאים פ"ח
מ"ו, (ה) שקלי ימירי ומשווי (ו) ע"י
עמי צעמיר צצ"ל, רש"י, (ז) [לעיל כד.], (ח) צ"מ ה:
(ז) [לעיל כו: ע"ש], (ח) [ע"י מו"ק כ:], (ט) [ג"ל ומנקשן.
רש"י, (י) [כדפריש'.
רש"י, (י) [שמות כג, (ל) צפ"א: מלך האומות,
(מ) [ג' דצ"ל ליחזק, (נ) [שיך לע"י הבא],

גמ' ואחד רועה בחמה
גבס. ע"י רש"י"ס צ"צ דף
קכ"ח ע"א ד"ה שלשה
וע"ג. אחר' ההוא לי' צב'
שמינס לזרז הצ"ח קושיא זו
בסם הצ"ד והוא תבג דתקן
דמתי' קודס שהוסיפו
עליהם והרועים כשרים
אצל רועי גאן היו פסולים
דהמנא צא"י קאי. ולענין
אינו דהא צא"י פסולים
דאסור לגדל משום ישורו של
א"י והרש"י"ס שם נקט
דפסולים משום גולנים ובה
גסה ודקה שוין:

גליון הש"ס

הגהות הב"ח
(א) רש"י' ד"ה דאפי'
במגדל וכו' איכא לפרוש'
האי

מסורת הש"ס

(א) (נ"ל דתנאי ב.) (ג) [תוס'פ' תרומות פ"ו.] (ג) לעיל יח.; (ד) נכוזות כח., (ה) וקולר. רש"י, (ו) [נע"ע מוס' סוכה לו. ד"ה אלתוב ומוס' חולין סד. ד"ה כורמא],

תורה אור השלם

- בי הפה הך'שעים יך'רבן קשת בוננו חצץ' על יתר לירות במו אפל' לישיר לב; תהלים יא ב
- לא תאמרו קשר לכל אשר יאמר ה'עם הזה קשר זאת מורא לא תיקרא ולא תעריצו: ישיעיהו ח יב
- מה קף פה ומי קף פה בי חצבת קף פה קבר חצבי מרום קברו חקקי בסעל משכן לו: ישיעיהו ח טז
- הנה יי מטלטלך טלטלה גבר ועשך עטרו: ישיעיהו כז יז
- והרעוץ אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוץ ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא: יקרא יג מה
- צנוף יצנף צנפה כדור אל ארץ רחבת קדם שמה תמות וישמה מרובבות בגדוך קלון בית אדנך: ישיעיהו כב יח

גליון הש"ס

גמ' א"ל ואי קרי לכו רועה צאן. עין ע"ז דף נט ע"א מוס' ד"ה זלרי'.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קשר וכו' דנעיין ב"ד נאמנין חוה אינן נאמנין סו"ד:

לעניו רש"י

דדורח"א (ירידורט"א.) סורג המחזיק את הויתים תחת הקורה בבית-הבד.

מוסף רש"י

לעקל בית הבד. מנין קופה מסורגת צמלודה ואחרי סמיכות היתים טמן הגפת צלוטו עקל ומניח עליו קורה ומכניזו להוציא המשקה הנשאל (ע"ז עה.).

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

פסוקאוספין עבכיומשום סוחרי שביעית

פסוקאוספין עבכיומשום סוחרי שביעית

אוספין כשרין. דמאי למיכליהו קודם זמן הציעור: ואולי עניים **אספי להו**. צצביל המעות והוו להו סוחרי שביעית ורחמנא אמר לאכלא ויפקא בהן ולא לסחורה (ע"ז סב.). והכי משמע מתנינן בתמלה לאלו הפסולין עבכיו משום סוחרי שביעית היו קורין אותן אוספי שביעית

פסוקאוספין עבכיומשום סוחרי שביעית

ומיגזוו כולי עלמא כי אתי א"ל ממאן נבעי כי ניהא נפשיה א"ל שקולו תליסר מעי דציירי לי בסדינאי והדרו ליה לפלניא דשקלתינהו מיניה ולא איצטריכו לי: א"ר שמעון בתחילה היו קוראין אותן אוספי שביעית: מאי קאמר אמר רב יהודה ה"ק בתחילה היו אומרים אוספי שביעית כשרין סוחרין פסולין משרבו ממצאי' מעות לעניים ואולי עניים ואספי להו ומייתו חוזרו לומר אחד זה ואחד זה פסולין קשו בה בני רחבה האי משרבו האנסים משרבו התגרין מיבעי ליה אלא בתחילה היו אומרים אחד זה ואחד זה פסולין משרבו האנסין ומאי נינהו ארנונא כדמכריו רבי ינאי "פוקו וזרעו בשביעית משום ארנונא חוזרו לומר אוספין כשרין סוחרין פסולין ר' חייא בר זרנוקי ור"ש בן יהוצדק הוו קאזלי לעבר שנה בעסיא פגע בהו ריש לקיש איטפיל בהדיהו אמר איזיל איחיו היכי עבדי עובדא חוייה לההוא גברא דקא כריב אמר להן כהן וחורש אמרו לו יכול לומר אוגיסטון אני בתוכו תו חוייה לההוא גברא דהוה כסח בכרמי אמר להן כהן וזמר א"ל יכול לומר לעקל בית הבד אני צריך אמר להם הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות הי אמר להו ברישא אילימא הא קמייתא אמר להו ברישא הא נמי לימרו אוגיסטון אני בתוכו אלא הא אמר ליה ברישא והדר אמר להו הך מאי שנא כהן משום יִדְחַשְׁידי אשביעית^א (דתנן) ס"אסאה תרומה שנפלה למאה סאין של שביעית תעלה פחות מיכן וירקבו והויין בה אמאי ירקבו ימכרנו לכהן בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה ואמר רב חייא משמיה דעולא זאת אומרת נחשדו כהנים אשביעית אמרו טרודא הוא דין כי ממו להתם סליקו לאיגרא שלפוח לדרגא מתותיה אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל בני אדם החשודין על השביעית כשרין לעבר שנה הדר אמר לא קשיא לי מידי דהוה אשלשה רועי בקר ^אורבגן אחושבנייהו סמוך והדר אמר לא דמי התם הדור אימנו רבגן ועברוה לההוא שתא הכא קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין אמר רבי יוחנן דא עקא כי אתו לקמיה דרבי יוחנן אמרו ליה קרי לן רועי בקר ולא אמר ליה מר ולא מידי ^אאמר להו ואי קרי לכו רועי צאן מאי אמינא ליה מאי קשר רשעים שבנא הוה דריש בתליסר רבוותא חזקיה הוה דריש בחד סר רבוותא כי אתא סנחריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו שנאמר יְכִי הִנֵּה הַרְשָׁעִים יִדְרֹכּוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנָו חָצֵם עַל יָתֵר הוּהּ קֵא מִסְתַּפִּי חֲזָקִיָּה אִמְרֵי דִילְמָא חָם וּשְׁלוֹם נָטִיָּה דַּעְתִּיהּ דְּקוּב"ה בְּתֵר רֹבָא כִּיּוֹן דְּרֹבָא מִימַסְרִי אִינְהוּ נְמִי מִימַסְרִי בֵּא נְבִיא וְאִמְרֵי לוֹ ^בלֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכָל אִשֶּׁר יֹאמֵר הָעָם הַזֶּה קֶשֶׁר כְּלוּמֵר קֶשֶׁר רְשָׁעִים הוּא וְקֶשֶׁר רְשָׁעִים אִינוּ מִן הַמִּנִּין הַלֵּךְ לַחֲצוֹב לוֹ קֶבֶר בִּקְבְּרֵי בֵּית דָּוִד בֵּא נְבִיא וְאִמְרֵי לוֹ ^גמָה לָךְ פָּה וּמִי לָךְ פָּה כִּי חֲצַבְתָּ לָךְ פָּה קֶבֶר הִנֵּה ה' מַטְלֵטֵלךָ מִלְּמַלְה גִּבֹּר אִמְרֵי רַב ^דמִלְּטוּלָא עָמָה אִמְרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא מִלְּמַד שְׁפָרְחָה בּו צִרְעַת כְּתִיב הִכָּא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ

בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה ואמרינן זאת אומרת נחשדו הכהנים על השביעית כי מוט לאסיא סליקן לאיגרא שלפוח לדרגא מתותיה אמרו טרודא הוא דין קרי לכו רועי צאן מאי אמינא ליה מאי קשר רשעים שבנא הוה דריש בתליסר רבוותא חזקיה הוה דריש בחד סר רבוותא כי אתא סנחריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו שנאמר יְכִי הִנֵּה הַרְשָׁעִים יִדְרֹכּוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנָו חָצֵם עַל יָתֵר הוּהּ קֵא מִסְתַּפִּי חֲזָקִיָּה אִמְרֵי דִילְמָא חָם וּשְׁלוֹם נָטִיָּה דַּעְתִּיהּ דְּקוּב"ה בְּתֵר רֹבָא כִּיּוֹן דְּרֹבָא מִימַסְרִי אִינְהוּ נְמִי מִימַסְרִי בֵּא נְבִיא וְאִמְרֵי לוֹ ^בלֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכָל אִשֶּׁר יֹאמֵר הָעָם הַזֶּה קֶשֶׁר כְּלוּמֵר קֶשֶׁר רְשָׁעִים הוּא וְקֶשֶׁר רְשָׁעִים אִינוּ מִן הַמִּנִּין הַלֵּךְ לַחֲצוֹב לוֹ קֶבֶר בִּקְבְּרֵי בֵּית דָּוִד בֵּא נְבִיא וְאִמְרֵי לוֹ ^גמָה לָךְ פָּה וּמִי לָךְ פָּה כִּי חֲצַבְתָּ לָךְ פָּה קֶבֶר הִנֵּה ה' מַטְלֵטֵלךָ מִלְּמַלְה גִּבֹּר אִמְרֵי רַב ^דמִלְּטוּלָא עָמָה אִמְרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא מִלְּמַד שְׁפָרְחָה בּו צִרְעַת כְּתִיב הִכָּא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ

דגברא קשי מדאיתתא ^אועמך דמדי אותה סאה ואמרינן זאת אומרת נחשדו הכהנים על השביעית כי מוט לאסיא סליקן לאיגרא שלפוח לדרגא מתותיה אמרו טרודא הוא דין קרי לכו רועי צאן מאי אמינא ליה מאי קשר רשעים שבנא הוה דריש בתליסר רבוותא חזקיה הוה דריש בחד סר רבוותא כי אתא סנחריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו שנאמר יְכִי הִנֵּה הַרְשָׁעִים יִדְרֹכּוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנָו חָצֵם עַל יָתֵר הוּהּ קֵא מִסְתַּפִּי חֲזָקִיָּה אִמְרֵי דִילְמָא חָם וּשְׁלוֹם נָטִיָּה דַּעְתִּיהּ דְּקוּב"ה בְּתֵר רֹבָא כִּיּוֹן דְּרֹבָא מִימַסְרִי אִינְהוּ נְמִי מִימַסְרִי בֵּא נְבִיא וְאִמְרֵי לוֹ ^בלֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכָל אִשֶּׁר יֹאמֵר הָעָם הַזֶּה קֶשֶׁר כְּלוּמֵר קֶשֶׁר רְשָׁעִים הוּא וְקֶשֶׁר רְשָׁעִים אִינוּ מִן הַמִּנִּין הַלֵּךְ לַחֲצוֹב לוֹ קֶבֶר בִּקְבְּרֵי בֵּית דָּוִד בֵּא נְבִיא וְאִמְרֵי לוֹ ^גמָה לָךְ פָּה וּמִי לָךְ פָּה כִּי חֲצַבְתָּ לָךְ פָּה קֶבֶר הִנֵּה ה' מַטְלֵטֵלךָ מִלְּמַלְה גִּבֹּר אִמְרֵי רַב ^דמִלְּטוּלָא עָמָה אִמְרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא מִלְּמַד שְׁפָרְחָה בּו צִרְעַת כְּתִיב הִכָּא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ

כו.

משרבו האנסין ומאי נינהו ארנונא. וא"ת ומשום ארנונא התירו לתרום ולזרוע דהויא איסורא מדאורייתא וי"ל דמיירי צביעית בזמן הזה דרצנן אי נמי י"ל דפקוח נפש הוא ששאל להם המלך מס ואין להם מה יפרענו ומתים צתפיסת המלך והכי איתמר צירושלמי משום חיי נפש: **לְעֵבֶר** השנה בעסיא. וא"ת היאך היו מעצרין צעסיא הא עסיא חוזה לאלך היא כדאמרינן פ' חוקת הצמים (צ"ג דף נז. וס) עסיא ואספמיא וכו' וי"ל דלעבר ר"ל לתשוב והכי משמע מדקאמר כהן וחריש משמע שצביעית היתה ואין מעצרין השנה צביעית כדאמר' (לעיל ד' יב.):

אוגיסטון אני בתובה. פ"ה לשון ראשון שכיר אני צמוכה וקרקע של נכרי הוא ולא נהירא דלמרנין צגיטין (דף סב. וס) אין עודרין עם הנכרי צביעית ע"כ נראה כפירוש אחר שפירש הקונטרס משום ארנונא: **לְעֵקֶף** בית הבד **אני צריך**. וקשה דמ"מ מה צנך מ"מ הוה משצית הכנס דהכי אמרינן פרק כלל גדול (שנת דף עג. וס) הוזמר וְרִכִּיז לַעֲנִים חִיִּצ חִמִּים מִשּׁוּם קוֹלָר וּמִשּׁוּם נוֹטַע הֵכָּא נִמְי לַחִיִּצ מִשּׁוּם עֲצוּת נוֹטַע וי"ל דעציד ליה צאומו ענין דודאי קשה ליה דליכא לחייצו משום נוטע' כדאמרינן גצי צצת דשאני גצי צצת דמלאכת מחשבת אסרה תורה והא מתעצדא מחשצמו אצל גצי שביעית אין לאסור רק היכא דמשצתי הקרקע אצל הכא קשיא ליה וכה"ג שרי כדאימא פרק המוכר את הספינה (צ"ג דף פ. ב): **יִמְכְּרֵן לְבָהֵנִים בְּדָמִי** תרומה. וא"ת והא אסור לעשות סחורה צפירות שביעית כדאמרינן צמסכת ע"ז (דף סב.): לאכלא ולא לסחורה וי"ל דסחורה היינו כשמוכרה צשוק כעין חנות דדמי לסחורה אצל פסס א' כעין אקראי צעלמא ליכא משום סחורה: **כְּדוֹר** א"ל ארץ רחבת ידים. פ"ה כדור כשורה יסוצבוה חילות פ"א כגר שהוא גולה ל' דירה כמו מדור צאהלי רשע (תהלים פד) ל"א כדדור פלוט"ה צנע"ז כמו הכדור והאמוס (לקמן דף סא. וס)ע"ג דלָא כְּמִצ כְּדוֹר מ"מ אִשְׁכַּחן כִּי הֵאֵל דְּרִשָּׁה דְּכַמִּי (קהל יב) דצרי חכמים כדצנוות ודרשין (ירושלמי מנהגין פ"י) כדדור של צנות שזרקין זו ליד חצירתה כך אדם מוסר דצרי תורה לחצירו ולתלמידיו זה לזה ומתפקחין זה מזה ולא כמצי כדצצנוות^א:

מחשבה אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מִשְׁרִייתִיה מִשְׁרִייתָךְ אמר ר' יוסי ברכי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא וְעָמָךְ עָמָה וְכָתִיב הָתָם ^הוְעַל שִׁפְם יַעֲמָה ^וצִנוּף יִצְנָפךְ צִנְפָּה כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדִים וְגו' תָּנָא הוּא בִּיקֶשׁ קָלוּן בֵּית אֲדִינוּ לְפִיכָךְ נִהְפָךְ כְּבוֹדוֹ לְקָלוֹן כִּי הוּא נָפִיק אִיהוּ אֶתָּא גְּבִירָאֵל אַחֲרִיָּה לְדִישָׁא בֹאפִי מ